Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Fonetický ústav
doc. Mgr. Radek Skarnitzl, Ph.D.

Posudek oponenta

na diplomovou práci Jana Jakšiče

Comprehensibility and Pleasantness of Different Varieties of English as Judged by Czech Listeners

Jan Jakšič ve své diplomové práci přispívá ke stále populárnímu tématu postojů uživatelů jazyka k jazykovým varietám. Oproti mnoha jiným studiím se přitom zaměřuje na větší množství akcentů angličtiny, nezakládá svůj výzkum pouze na dotazníkovém šetření, ale kombinuje jej s úlohou poslechovou, a rovněž porovnává dvě skupiny respondentů. Jedná se proto o přispění jednoznačně validní a užitečné.

Teoretickou část předložené práce představují tři kapitoly. První z nich je jakýmsi terminologickým uvedením do zkoumání akcentů; autor také krátce shrnuje variabilitu mezi zkoumanými akcenty angličtiny na prozodické úrovni. Druhá kapitola detailněji popisuje rozdíly mezi šesti cílovými akcenty (standardní britský, standardní americký, severoanglický, skotský, australský a „jižanský“ americký) na úrovni segmentální. Třetí kapitola je těžištěm teoretické části a věnuje se vnímání regionálních variant angličtiny rodilými i nerodilými posluchači. Úvodní část diplomové práce je logicky strukturována a text je čtivý při zachování odborného stylu. Jen místy se čtenář setká s nepřesnostmi (na str. 19 je např. uvedena nesprávná transkripce spojení *car insurance*), formulačními neobratnostmi (na str. 36 se píše „*American culture was evaluated positively, yet it was not perceived as a suitable model for pronunciation*“; *it* jistě nemá odkazovat k americké kultuře) či překlepy (str. 37, *One the other hand*; str. 39, *to do identify the accents* atd.). Jan Jakšič vyšel při přípravě teoretického úvodu z velmi vysokého množství odborných pramenů a zacházení s citacemi je až na výjimky v pořádku (na str. 22 je omylem jako autor uveden jen Hughes, 2013; na str. 25 nahoře jedna citace chybí; na str. 29 u přímé citace není uvedena stránka). Mám pouze jedinou připomínku věcné povahy: obecně by bylo vhodné si více uvědomovat a čtenáře upozornit, že pramen z roku 1982 (Wells), jakkoli impozantní, představuje výzkum založený na datech ze 70. let minulého století, a tudíž dnes již nemusí být ve všech aspektech relevantní; autor dává všem pramenům prakticky stejnou váhu.

Pátá kapitola diplomové práce Jana Jakšiče představuje můstek mezi teoretickou a empirickou částí: autor zde shrnuje hlavní aspekty předchozích kapitol a formuluje hypotézy pro vlastní studii. V následující kapitole pak systematicky popisuje metodické pozadí svého výzkumu: tvorbu textů a jejich kritéria z hlediska zastoupení cílových segmentálních jevů, pořízení nahrávek, sestavení a zadání percepčního testu i následnou analýzu výsledků pomocí modelů se smíšenými efekty. Popis metody

výzkumu je velmi kvalitní a prokazuje promyšlenost studie. Jediná informace, kterou postrádám, je způsob řazení položek v rámci obou bloků (vzhledem k použití programu Alvin předpokládám, že bylo randomizováno). Navíc si nejsem jistý, jestli lze škálu 1–7 označit za škálu Likertovu (str. 45).

V sedmé kapitole diplomant prezentuje výsledky studie. Po představení profilu průměrného studenta z hlediska vztahu k angličtině a anglicky mluvícím zemím a kulturám se postupně zaměřuje na subjektivní pocit porozumění jednotlivým akcentům, na jejich příjemnost, dojem socioekonomického postavení mluvčích a na vhodnost daného akcentu jakožto modelové výslovnosti. Výsledky jsou doprovázeny vhodnými grafickými prvky a vyjádřením statistické významnosti analyzovaných vztahů. Jen není zřejmé, proč je první část obr. 9 a poslední část obr. 10 totožná. V závěrečném oddílu sedmé kapitoly diplomant rozebírá výsledky čtyř konkrétních respondentů; obsah tohoto oddílu mi přijde málo provázaný s doprovodným obrázkem (obr. 15), resp. ten možná není vhodně zvolený. Závěrečná kapitola shrnuje výsledky provedeného výzkumu a také zmiňuje jeho omezení.

Rád bych Jana Jakšiče požádal, aby se u obhajoby vyjádřil ke dvěma aspektům svého výzkumu:

- Nakolik standardní britští, severoangličtí a skotští mluvčí opravdu realizovali /t/ dle očekávání (tedy jako [t], resp. glotalizované)?
- Může si autor být jistý validitou výsledků v oblasti příjemnosti? Vypovídají skutečně o příjemnosti jednotlivých akcentů angličtiny?

Závěrem shrnuji, že Jan Jakšič ve své diplomové práci jednoznačně prokázal schopnost vědecké práce. Realizoval časově náročný výzkum a jeho metodu i výsledky přesvědčivým způsobem zprostředkoval. Jazyková úroveň angličtiny je na vysoké úrovni, ačkoli text obsahuje drobné chyby zejména v používání členů; doporučoval bych také častější používání (v angličtině ne vždy povinných) čárek, které by napomohlo plynulejšímu čtení. Výše zmíněné výtky se týkají téměř výhradně formálních aspektů a nesnižují hodnotu předložené práce. Konstatuji proto, že diplomová práce Jana Jakšiče splňuje svým obsahem i rozsahem požadavky kladené na magisterskou diplomovou práci. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **výborně**.

V Praze dne 12. 6. 2018

.....

doc. Mgr. Radek Skarnitzl, Ph.D.
Fonetický ústav FF UK